

GELOOFSVRAGEN

Vraag het aan Theo

Paul KEVERS

- Er mag geen twijfel bestaan over het feit dat Jezus en alle apostelen zelf Joden waren
- Stijl vierde evangelie is semitisch met scherpe taal en contrasten

Etienne Vermeersch citeert uit het evangelie van Johannes waarin Jezus tegen de Joden zegt: „Uw vader is de duivel, en u doet maar al te graag wat uw vader wil” (8, 44). Het staat in een lang twistgesprek van Jezus met ‘de Joden’.

De problemen ontstaan als je de zin uit zijn context haalt. We moeten de tekst dus eerst in zijn geheel lezen. In het gesprek zeggen Joden dat ze Abrahams kinderen zijn. Is iemand echter kind van Abraham omdat hij als Jood werd geboren, of omdat hij in Abrahams voetsporen treedt en wil leven en geloven zoals hij? Dat was onder Joodse rabbijnen al een discussiepunt. „Als u echt kinderen van Abraham bent, zou u moeten doen wat Abraham deed”, zegt Jezus (9, 39). Maar als u dat niet doet, als u Mij wilt doden bijvoorbeeld, dan bent u geen ‘kinderen van Abraham’ of ‘kinderen van God’, maar ‘kinderen van de duivel’, zondaars. We lezen dat

te gemakkelijk als een massieve uitspraak gericht tegen de Joden in het algemeen. Jezus was echter zelf een Jood en het gaat hier ook om een discussie binnen het jodendom.

De bredere vraag is of het evangelie volgens Johannes anti-Joods is. In de loop van de geschiedenis ontstond een christelijk antisemitisme dat zich onder meer baseerde op de aangehaalde teksten om zich te verantwoorden. Er mag echter geen twijfel over bestaan dat Jezus en zijn eerste volgelingen Joden waren. Het christendom ontstond in een Joodse omgeving en was oorspronkelijk een stroming binnen het jodendom.

Vooraf onder impuls van Paulus kwamen er veel niet-Joden bij. Na het jaar 70, toen de Romeinen de Joodse opstand neersloegen en Jeruzalem verwoestten, gingen de wegen van Joden en christenen uit elkaar. Het evangelie van Johannes werd nadien geschreven en bevat dus volop verwijzingen naar wat christenen omstreeks het jaar 90 beleefden. In Johannes 9, 22 staat er bijvoorbeeld dat de Joden besloten hadden iedereen uit de synagoge te bannen die Jezus zou erkennen als de Messias.

Het Johannesevangelie is het jongste van de vier evangeliën en verschilt sterk van de andere drie.

In een interview haalde moraalfilosoof Etienne VERMEERSCH onlangs uit naar het anti-Joodse karakter van het evangelie. „Joden, jullie zijn kinderen van de duivel”, citeerde hij Jezus. Dat vraagt om uitleg.

Jezus' tegenstanders worden er vaak aangeduid als 'de Joden'. Op de vraag wie daarmee wordt bedoeld, is echter geen eenduidig antwoord te geven. De Joodse leiders? De tegenstanders van Jezus? Joden uit de tijd van de evangelist die in conflict kwamen met de christenen? Het beruchte vers over de duivelskinderen is enkel te vinden bij Johannes. His-

Niet Jezus zegt dat de Joden kinderen van de duivel zijn, maar de evangelist Johannes

torisch is het hoogstwaarschijnlijk dus geen uitspraak van Jezus zelf, maar is het door Johannes in Jezus' mond gelegd vanuit een actuele problematiek.

Ten slotte moeten we dit vers ook zien binnen de stijl en het typische woordgebruik van Johannes. Deze evangelist houdt van sterke contrasten en zwart-wit tegenstellingen. Licht tegenover duisternis, waarheid tegenover leugen, 'kinderen van God' tegenover 'kinderen van de duivel'. En hij houdt van paradoxale taal. Dat merken we al van in het eerste hoofdstuk. Het Woord kwam in de wereld, maar de wereld erken-

de hem niet. Hij kwam naar de zijnen, maar de zijnen ontvingen hem niet, staat daar. En meteen daarna: „Wie hem wel ontvingen, konden kinderen van God worden” (zie 1, 10-12). ‘De wereld’ is bij Johannes een negatief begrip, en toch lezen we: „Zo lief heeft God de wereld gehad dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven” (3, 16).

‘De Joden’ zijn meestal Jezus' tegenstanders, maar Jezus zegt ook: „De redding komt van de Joden” (4, 22). Naar ons gevoel is dat niet logisch, maar het is nu eenmaal de johanneïsche taal. Het Johannesevangelie bevat lange redevoeringen en dialogen van Jezus in dezelfde stijl. Die stijl herkennen we ook in de eerste brief van Johannes. Dus moeten we een uitspraak als in 8, 44 niet toeschrijven aan de historische Jezus, maar aan de evangelist, en ze interpreteren in het kader van zijn typische stijl en theologie.

Paul Kevers is Bijbeldeskundige en directeur van de Vlaamse Bijbelstichting. Van zijn hand verscheen bij uitgeverij Halewijn een driedelige commentaar op de zondagslezingen • Reacties op deze bijdrage en nieuwe vragen voor de rubriek zijn welkom bij *Kerk & Leven, Vraag het aan Theo*, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen of via gelooftvragen@kerknet.be.

Jan Coghe

De bisschoppenconferentie van België benoemde Jan Coghe (48 jaar), priester van het bisdom Brugge, docent aan het Instituut voor Levende Talen van de KU Leuven en algemeen directeur van het Paus Adriaan VI-college in Leuven, tot president van het Leo XIII-seminarie in Leuven. Deze studentenresidentie herbergt de Universitaire Parochie.

Emil Piront

Emil Piront (45 jaar) uit Eibertingen in de Belgische Eifel is de nieuwe nationale proost van het ACV en meteen de eerste Duitstalige proost bij de christelijke vakbond. De priester blijft professor in het seminarie van Luik en als gastdocent theologische ethiek in Louvain-la-Neuve en Namen.

Frans Daneels

Benedictus XVI verhief mgr. Frans Daneels, secretaris van de Apostolische Signatuur in Rome, tot aartsbisschop. De norbertijn uit Kapellen is nu titulair aartsbisschop van Bitona, een gewezen bisdom in Mauretanië. De Apostolische Signatuur is de hoogste pauselijke rechtbank, te vergelijken met een Hof van Cassatie.

Geert Lorein

Geert Lorein is de nieuwe voorzitter van de Federale Synode van Protestantse en Evangelische Kerken in België. Hij volgt Francis Renneboog op.

‘Ook mijn naam werd vereeuwigd’

Kunstmid Johan D’HAESE vervaardigt reliekhouders voor Lede

Nicole LEHOUCQ

In het atelier van Johan D’Haese, kunstmid in Lede, kijken we toe terwijl hij een cipresvorm smeedt. „Ik maak het vuur nog aan met kolen”, zegt hij, terwijl hij het gloeiend hete ijzer eruit haalt en het met de hamer op het aambeeld bewerkt. „De stiel leerde ik van mijn vader, maar er komen geen jongeren meer die met een leercontract aan de slag gaan.”

Precies omdat het smeden zo’n zeldzaam ambacht is geworden, ging de deken van Lede op het

internet op zoek naar een kunstmid die een hermetisch sluitend doosje kon vervaardigen waarin een reliek kon worden bewaard. Dat wilde hij in het nieuwe altaar plaatsen, dat de Frans-Belgische kunstenaar Jacques Dieudonné voor de Sint-Martinuskerk in Lede vervaardigde. Zo kwam hij via Google terecht in eigen gemeente, bij Johan D’Haese.

„De deken kende me reeds als klaroenblazer”, vertelt D’Haese, „want op 11 november blaas ik op het kerkhof *The Last Post*.”

D’Haese laste het gevraagde doosje in inox en smeetde ook nog een lezenaar, kandelaars en staanders voor de bloemen. „Tof dat ik dat als geboren en getogen Ledenaar kon maken”, zegt de kunstmid. „En dat ze mij over honderd jaar nog zullen kennen.” In het reliekdoosje werd namelijk volgende inscriptie aangebracht: „Johan D’Haese heeft mij gemaakt, 2012.”

Martelaren Gorcum

„Voor het nieuwe altaar was ik op zoek naar een reliek van iemand die in zijn trouw aan de eucharistie en aan de Kerk tot het uiterste ging”, vertelt deken Eric De Leenheer. „Zo kwam ik terecht bij de negentien martelaren van Gorcum in Nederland, die in 1572 in Brielle werden gefolterd en vermoord door de watergeuzen. Eén van hen was afkomstig uit Asse, niet ver van Lede.” En weer kwam het internet eraan te pas, want de deken ontdekte via die weg dat er in Gent relieken van de martelaren van Gorcum werden bewaard.

Van het bisdom kreeg hij een stukje bot. Dat werd samen met een perkament in het doosje gelegd. Vervolgens werd de nieuwe reliekhouders met koperdraad dichtgebonden en verzegeld met zegellak.

Met liefde voor het vak vertelt Johan D’Haese over de stielkennis die nodig is om zijn ontwerpen te realiseren. © Nicole Lehoucq

Advertenties

GOEDKOOPSTE in zijn assortiment

Per liter

Everyday extra olijfolie 1 L

€ 2,18

colruyt

laagste prijzen

Gregoriaans... is luisteren naar stilte, naar sfeer en bezinning

De CD's Requiem, Advent en Kerst, Passie en Pasen, Pinksteren, Maria, Eucharistie zijn verkrijgbaar via abdijkoorgrimbergen.be